

REVISTA ORĂȘTEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu să inapoiștă. — Scrisori nefrancate
nu se primește.
Abonamentele să plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva“ în Orăştie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic
în Orăştie (Szászváros).

Andrei Baron de Șaguna.

Se aproape ziua sârbărilor evlavioase ce biserica gr.-or. română arangiază întru aducere aminte de marele seu Arhieereu Andrei Șaguna.

Arhieerei azi în viață, au început darea de circulare către clerul și poporul lor credincios, pentru a sărba cu cuvintă împlinirea unui pătrar de veac dela dureroasa perdere a marului metropolit.

Congresul național bisericesc și sinoadele, au hotărît, că de vreme ce 16/28 Iunie, adeverata zi a împlinirii celor 25 de ani, cade Martia, pentru ca poporul să poată mai ușor lua parte la sărbătoare: sărbarea să se fie cu 2 zile mai năind, Dumineca în 14/26 Iunie.

Exc. Sa Metropolitul Miron Romanul publică în Telegraful Român, ear' Episcopul I. Mețianu al Aradului în foaia diecesei sale „Biserici și școală“ călduroase circulare, ca clerul și poporul credincios să se adune, cu învățătorii și școlarii, cu mic și mare, la biserică în Dumineca din 14/26 Iunie, făcând parastas pentru odicnha sufletului neuitatului arhieereu și înțînd cuvențări potrivite, prin cari să arete însemnatatea și măreția lucrării lui.

In provincie cu atât se sfîrșește sărbătoarea. In Sibiu însă, ea se urmează: Luni România se adună la un „Matinée“, unde profesorul Dr. D. P. Barcianu va rosti o cuvenire comemorativă, frumoasă și instructivă, aşa cum d-sa stie să rostească!

Ear' Marți în 16/28, va fi marea sărbătoare în biserică din Răsinari și la mormântul lui Șaguna de lângă acea biserică. Aci vor lua parte credincioși din toate părțile adunați, inteligenți și popor.

Vrednică e memoria lui Șaguna, ca pe căt se poate mai măreță să fie manifestarea credincioșilor gr.-or. în jurul mormântului lui.

Un bun gând au avut în privința aceasta învățătorii gr.-or. români dela școală noastră capitată din Orăştie, despre cum să iee parte

la aceste sârbări învățătorimea gr.-or. din Ardeal, ca corporațione de sine.

Dinșii adreseză către toți domnii învățători următorul Apel, pe care rugăm și noi să-l asculte și urmeze, nu 2—3, ci zece de învățători din fiecare protopopiat și fără a mai aștepta doară invitații speciale, și fără a se gândi mult asupra lucrului. Eată apelul:

Stimați Colegi!

In vederea sârbărilor pie ce se aranjează de 16/28 Iunie c. în Archidiocesă, pentru a reîmprospeța în memoria generației de azi figura și istoria faptelor Marelui Andrei, Părintele școalei române, și a-i aduce prinosul cuvenit de recunoștință la împlinirea lor 25 de ani dela perderea lui cea prea dureroasă nu numai pentru fișii bisericii gr.-or. ci și mai mult pentru noi soldații credincioși ai școalei române, — și în vederea faptului că înima acestor sârbări va fi Sibiul, respective Răsinari, unde vor fi reprezentate toate corporaționile bisericești, — Vă rugăm, dlor colegi, să binevoiți a face propagandă pentru ideea, ca și corpul nostru învățătoresc să fie reprezentat în chip căt se poate de demn, precum poziția însemnată ce el o ocupă în organismul bisericii, o recere, și anume: ca cel puțin doi înși din fiecare protopopiat, să meargă pe 15/27 Iunie la Sibiu, spre a fi pe mâinezi, în 16/28, la festivitățile din Răsinari!

Dacă tot protopopiatul va fi reprezentat prin cel puțin doi învățători, corpul nostru învățătoresc își va fi adus nu numai tributul seu de recunoștință memoriei Marelui Șaguna în vrednic chip, dar' va fi dat prin aceasta și un semn de viață, de conștiință de sine, de maturitatea ce i-sa tras la îndoială, prin care va stoarce respectul și lauda tuturor celor ce vor vedea și afla aceasta.

Atâtă teren de mișcare ne-a mai rămas, d-lor învățători, și nouă: să dăm

semne de viață cel puțin la ocasiile atât de solemn!

Adresându-ne către D-Voastră, dlor colegi, cu această idee, avem cea mai bună nădejde că veți stăru că negreșit, căt mai mulți, din fiecare tract să vină la Sibiu respective Răsinari.

Binevoiți a Vă pune în înțelegere grabnică unii cu alții în tract, căci acest lucru realizat, ne va face tuturor onoare!

La revedere în Sibiu!

Orăştie, 3/15 Iunie 1898.

*Învățătorii dela școală capitală română gr.-or. din Orăştie:
Constantin Baicu Ioan Branga
Dumitru Mosora*

Lume întoarsă...

Pe când scriam articolul nostru de sub această titulă în numărul trecut, nu știam încă un lucru, care și el dovedește, că azi, la sfîrșitul veacului nostru zis „al luminilor“, chiar și prin creerii muscălești trec gânduri mai libere, mai umane, mai puțin răpitoare, față de popoarele supuse țării, decât prin cei ai guvernelor ungurești!

Eată într-adevăr ce cetim în ziarele române din București primite Dumineca trecută:

Din Chișinău-Basarabia, ni-se scrie, că în urma unui ucaz (poruncă) împăratăști, censura din Odesa a îngăduit introducerea de cărți române, (ceea-ce până aci nu era iertat).

In urma acestei știri, mai multe comande de cărți de școală, s-au făcut la librăriile din Iași.

Ear' la noi în Ungaria în loc ca stările, de azi să meargă spre mai bine, precum stările de azi din Rusia să vede că pornesc spre mai bine, — chiar din

contră, guvernele ungurești suprimă, stîng căt pot făcile de lumină dintre popoarele nemaghiare!

Arhieerei români în luptă.

Am pomenit, pe scurt, în numărul trecut, despre faptul îmbucurător că arhieerei români și uniți și neuniți, alătura au sărit în luptă contra jugului de... argint, ce se pune preoțimii noastre prin legea despre întregirea plăților preoțești.

Eată aici pe scurt, ce au vorbit arhieerei români Dr. V. Mihalyi în numele bisericii gr.-cat., și I. Mețianu în al bisericii gr.-or. (Metropolitul Miron fiind bolnav și însărcinându-l pe dinsul cu apărarea drepturilor bisericii în fața cameră a magnaților).

Exc. Sa Metropolitul Mihalyi dela Blaj, în numele seu individual (de ce?), a declarat că nu primește legea, zicând între altele:

Când imi iau voie a vorbi la proiectul de lege, ce se află pe tapet, o fac ca să-mi motivez votul. Ca Arhieereu, Metropolit al provinciei bisericești gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, mă restrinț numai la acele puncte ale proiectului, cari trebuie considerate în interesul acestei biserici.

Când declar umilul, că în virtutea poziției mele, nu primește acest proiect de lege, trebuie să spun și aceea, că dau expresiune numai vederii mele individuale.

Relativ la întregirea venitelor preoțești din bisericele catolice, acest proiect de lege declară, că acea întregire este acum numai sub regulare, și promite, că până nu se va săvîrși această regulare, legislația va lăua în budget o sumă separată, din care să se întregească venitele acelor din trei acei preoți, cari se află în stări materiale mai neprințioase. Așadar' ce va întregi înaltul guvern? Ce fel de congrău, ce fel de donație voește să facă guvernul ungar prin acest proiect de lege, îndeosebi prin §-ul 1 din acela și deosebit cu privire la biserică greco-catolică? Sau doară vrea să întregească congrua de 315 fl., ce a fost până acum în Ungaria, asigurând pe aceia, cari nu au încă venit de 315 fl., că le-o întregește până la 315? Cu toate acestea puterea disciplinară a domnului mi-

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTEI“

In visurile mele...

In visurile mele
Adese te iubești,
Si-atiunci ca și aevea
Lung, galeș mă privești.

De mine te apropii
Pe brațul meu te pui
Si ochiul tenu îmi spune
Ce tu nu vrei să-mi spui.

Eu uit năcasul vîneții,
Te strîng la pieptul meu
Desmerd frumoasa-ți față
Si te sărut mereu.

Ah! cătă măngăiere
Găsești chiar într'un vis
Când drumul până la măndra
De soarte 'ti-e închis...

Panorama luării Griviței.

Am pomenit pe scurt în nrul trecut, că M. Sa Regele Carol al României, a arătat dorința de-a se eterniza marea vitejie a armatei române la Smârdan, prin pregătirea unui tablou (chip) măiestru, și că s'au și făcut pasii de lipsă pentru îndeplinirea acestei înalte și frumoase dorințe.

M. Sa Regele a venit la arătarea dorinței din prilegiul vizitării marelui panorame ce s'a dat vederii obștești la București săptămânilor trecute sub numele de „Panorama Griviței“!

Ca și cetitorii »Revistei« să-și poată face o icoană macar în gând despre ceea-ce fericiții Bucureșteni pot să vadă bine și frumos, spre înălțarea sufletului lor românesc și a mândriei lor de neam, — dăm în cele următoare, după »Drapelul«, descrierea numitei panorame. Eată-o pe scurt:

Marea panoramă a Griviței e construită pe strada Colțea, alături de primăria Capitalei (București).

Este un singur tablou circular (întins în cerc) căt ține clădirea de jur împrejur, pe care îl privești cu ochii liberi sau cu ochiul de pe o ridicătură în mijlocul teatrului luptei.

Acest tablou ne pune naintea ochilor desfășurî de bine cel din urmă și greu asaltat la 30 August, orele șese și jum. seara, asupra redutei Nr. 1 Grivița, de către trupele divisiei a patra română și două companii rusești.

De pe platformă vezi pe întâiul plan trupe din regimentul 14 de Dorobanți, luptându-se cu mare vitejie! Soldații străbat în redută parte peste parapete, parte prin zid, prin deschizătura unui tun!

Mai la stânga vezi trupele cari năvălesc peste parapet în redută: sunt părți din batalionul al doilea de Vînători, cu maiorul Candiano-Popescu, și trupe din regimentul 16 de Dorobanți, cu căpitanul Negoeșcu. Căpitanul Codrescu care conducea batalionul I. din acest regiment la asalt, cade rănit de moarte în fața parapetului!

Alătura și în dreapta vînătorilor, o companie din regimentul 5 de infanterie, cu căpitanul Pruncu pătrunde în redută! Căpitanul Romano din acest regiment, în fruntea companiei sale, a murit de un glonț în cap!

Lupta este crâncenă. Si Români și Turci se bat cu desnădăjduire. Numai după ce rămașița trupelor române a sosit în ajutor, s'a putut sdobi împotrivirea îndărjită a Turcilor, cari încep a fugi îngroziti peste parapet,

prin porumb (cucuruz), îndreptându-se spre reduta Nr. 2, ce se vede la stânga, mai în depărtare.

In redută și pe parapete oameni morți, trântiți cu față în sus, săngele curge și roaie din rânilor lor. Pe jos sfârîmături de obuse (gloane de tun ce se aprind și se sparg), de arme, iatagane, fesuri, căciuli, linguri, bidone, străchini sparte, tingiri, roți rupte, puști aruncate căt colo, cari toate-toate îți fac impresia că te află chiar la locul îngrozitorului măcel, la locul „botescul de sânge“ al vitezei române armate.

In rîndul al doilea, pe de-asupra acestor grupuri de luptători, se vede mai în depărtare satul Grivița și mai la fund pe înălțimea acoperită de vii, bateria (tunarii) divisiei a patra, așezată acolo încă din ziua de 26 August.

Mai la stânga este o ceată de călăreți cu drapel (steag). Această ceată este aceea, în mijlocul căreia e comandantul armatei române, M. S. Domnitorul Carol cu suita și escorta sa, venind în galop dinspre Grivița, unde fusese să vadă trupele respinse cu mari perieri la întâiile atacuri.

Pe al doilea plan în fața redutei un grup de călăreți cu fanion roșu, reprezentă pe co-

nistrul de culte și instrucțiune, din §-ii 7, 8 și 9 ai proiectului, pe temeiul că §-ii 1 și 2 se pun acolo în parantesă, se manifestă în formă de lege și asupra preoților nostri tocmai așa, ca și când prin proiectul acesta de lege s'ar asigura și preoților gr.-cat. un minimum de 1600 coroane la an!

Aruncându-i apoi guvernului detragerea milei împărătești și împărțirea ei prin ministrul cui lui îi place, pe unii sprinindu-i pe alții apăsându-i, Exc. Sa urmează:

Mă rog de iertare, o astfel de purcedere loveste în drepturile bisericești, și pentru aceea mărturisesc, că puterea disciplinară dată înaltului guvern în §-ii 7, 8 și 9, este degradarea bisericii, întrucât pe servitorii bisericii îi pune sub două feluri de autoritate disciplinare! Eu având deci în vedere scădereia proiectului de lege, că nu determină un anumit minimum, cu care voesc să întregească congrua preoților greco-catolici; că supune pe preotul gr.-cat. unei nove autorități disciplinare; și că acest proiect de lege stă în contrast cu §-ul 24 al art. de lege LIII. din 1868, care zice, că formarea de comune noue bisericești și de adunări bisericești, schimbarea bisericilor filiale în biserici matre, etc. se ține de *drepturile numai a confesiunilor*; după ce în acest proiect de lege văd restrînsă această jurisdicție a bisericii: nu pot primi acest proiect de lege ca basă la desbaterea specială.

*
Prea Sfinția Sa Episcopul Metianu dela Arad a zis între altele:

După cât am cuprins eu acea lege, statul vrea îmbunătățirea plății preoților dela parohiile mai slabe, pentru două cuvinte: unul că și preoțimea face multe slujbe bune statului, mai ales prin cultura și morala ce o dă cetățenilor, și așa și statul se vede dator a o ajuta în lipsele ei, pentru a-și putea împlini tot cu mai mult înalta ei chemare, al doilea pentru că prin introducerea legilor politice-bisericești, luându-se preoțimii o însemnată parte din venitele ei, este drept, ca și statul să-i răscumpere macar în parte, acele perderi.

Purcezând din aceste motive, statul ar avea datorință, a face fără nici o restrîngere îmbunătățirea plății preoțimii, și bisericile i-ar fi recunoscătoare.

După ce însă, precum se vede din planul de lege din vorbă, statul are de gând să împlini acea datorință, numai pe lângă unele restrîngeri și amestecuri păgubitoare în dreptul bisericilor, ear' acel drept este mult mai prețios tuturor bisericilor, decât să-l jertească, nu pentru o îmbunătățire mică, pusă în vedere, dar' nici pentru una cât de mare. Pe lângă restrîngările puse în plan, biserica gr.-or. română, ori-cât de săracă, nu va putea primi acel ajutor, și cred că cu atât mai puțin îl vor primi alte biserici mai avute.

Prin planul de sub întrebare, i-se dă guvernului amestec și dreptul de a hotărî însuși, cătă întregire să capete unul ori alt preot, folosind oficiile bisericești numai de

mandantul divisiei a patra, colonel Alexandru Anghelușcu, cu statul seu major.

Mai înapoi se vede bateria (de tunuri) dela Movilă, care încetase cu tragerea, ear' la stânga acesteia stau liniile de rezervă ale divisiei a patra.

Puțin mai spre stânga între redute, se vede batalionul 3 de vânători sub comanda maiorului Scheleti, respingând, cu ajutorul bateriei călărețe din regimentul 3 de artilerie o coloană inimică, care alerga să fie în ajutorul redutei Nr. 1 la Grivița, care cădea!

Mai la stânga se urcă la asaltul acestei redute, companiile rusești din regimentul 17 Archangelorod.

Aceasta este, în schițare, descrierea tabloului circular, lucrat în pictură.

Studiile pentru pregătirea acestui mare tablou, s'au făcut la fața locului, de pictori Putz, Krieger și Frosch, sub conducerea generalului Herkt, pictori din Münich.

Tabloul este vrednic de vîzut, în el fiind zugrăvită lăpădarea de sine și vitejia armatei române, care a vîrsat sîroale de sânge pentru a reda strămoșasca glorie și neatînare Terii-Românești!

Mândrul tablou-panoramă, stă și în zilele acestea încă spre vedere, mii și mii de vizitatori grăbind să-l vadă. »Drapelul« propune să-l cerceteze elevii tuturor școalelor din capitală, precum și regimenterile de soldați, ca să vadă și ei chipul vitejiei soldaților români dela 1877—78!

mijloc la procurarea datelor și la împărțirea întregirii, pe când dreptul neafîrnător al bisericilor cere, ca toată suma de ajutorare să se dea mai marilor bisericești pentru împărțire.

Dar' și mai bine să arată amestecul statului în dreptul bisericilor, din §-ii 7, 8 și 9 ai proiectului, prin cari preoții să expun bu-nului plac al tuturor celor ce ar voi a-i de-nunța (a-i pîr).

Să zice în acei paragrafi, că dacă careva preot ar veni dat în judecata bisericii, pentru purtări »memorale« ori »contrare statului«, chiar și dacă căpetenia bisericească nu l-ar afia vinovat, el tot își pierde dreptul la ajutor, decumva judecata bisericească n'ar mulțamă pe ministru! Prin aceasta statul își ia dreptul de a suprăjudeca judecățile căpetenilor bise-riciști! Prin aceasta să dă totodată cel mai dureros vot de neîncredere căpetenilor bise-riciști, și mai ales Episcopilor; ear' preoții să expun voii tuturor denunțatorilor, cari nu arare-ori »pîrăsc« pe preoți numai de niște stări personale încordate.

Chiar și numai din cele până aici învederează deajuns amestecul statului în dreptul neafîrnător al bisericilor, și dacă vom cerca ce să îmbie în schimb bisericilor pentru acele mari jertfe cerute dela ele, vom afia o prea neînsemnată răscumpărare dată preoților dela parohiile mai slabe, prin întregirea plății până la 600 fl. celor cu 8 clase și până la 300 fl. celor cu mai puține clase. Desi nu pot întelege, care ar fi adevăratul indemnătatea preoților, că cu 8 clase gimnasiale, să capete după, ca cei cu numai 6 ori 7 clase: trebuie să spun că această măsură după mine nedreaptă, atinge mai ales pe preoțimea gr.-or. română, dintr-o care mare parte are numai 6 și 7 gimnasiale: dar' totodată trebuie să adaug, că la aceasta nu poartă vina numai acea preoțime, nici biserica, ci și însuși statul, carele n'a dat voie confesiunii noastre gr.-or. române, nici pe banii ei proprii a înființat gimnasii confesionale, unde tinerimea ar putea înveța cu cheltuieli mai mici, ca în cele străine, așa că confesiunea gr.-or. română din patrie cu peste un milion și jumătate de suflete, abia are un singur gimnasiu cu 8 clase, pe când alte confesiuni, cu asemenea număr de suflete, au poate și 10 gimnasii.

Bisericile cu drept cuvînt pot cere, ca ajutorul ce-l dă statul, să-l pună la îndemnător, pentru că ele să-l împartă după lipsese și meritele preoților, având a de la guvernului numai o socoteală despre împărțire! Aceasta este dorința bisericii mele, și numai felul acesta ar mulțamă atât pe preoți cât și pe credincioși. Biserica mea deși săracă, totuși n'ar putea primi nici un fel de ajutor, ori-cât de însemnat, prin care s'ar tinde la călcarea celor mai temeinice drepturi, ale ei!

Pentru aceste cuvinte nu primesc planul de sub pertractare, nici în general: ci propun respingerea lui cu îndrumarea d-lui Ministerul de culte să facă alt plan ascultând biserica gr.-or. română și înțînd samă de drepturile acestei biserici!

Ge însamnă?..

Martii în săptămâna trecută, la Franzenau fiind arangiate alergări de cai, Prințipele Francisc Ferdinand d'Este, Moștenitorul Tronului împărătei noastre, cel pentru a cărui nume s'a dat împărăteasca palmă maghiarătorilor, a cerut șefului casei sale de vînătoare, contele Abensberg, ca să-i aducă înainte și să-i recomande pe baronul G. Vasilescu, deputatul român bucovinean, care și-a ridicat glasul în delegații contra Ungurilor, pentru volnicile lor de 3/15 Maiu.

Alteța Sa viitorul Împărat, a stat vreme mai îndelungată de vorbă cu baronul român, lucrul ce nu se face decât cu persoane bine vîzute, cărora li-să dă, chiar prin asta, o deosebită luare aminte și cinste.

Faptul a stîrnit mirare la toți cei ce au aflat despre el, și fiecare a început să se întrebe, ce o fi însemnată aceasta?

Răspunsul cel mai adevărat la această întrebare l'a dat «Patria» din Cernăuți, ziarul partidului național român bucovinean, printre un articlu reprobus de toate foile și aflat ca cel mai drept tălmăcitor al lucrului.

Ear' părerea „Patriei“ este, că baronului Vasilescu i-s'a dat, indirect, din chiar prefață locuri, o satisfacție pentru atacurile la care a fost expus după pășirea sa cea luminată națională în delegațiiunii

Foile cele dușmane Românilor, în-deosebi cele ungurești, îl ocărau rău pe bravul baron, — prin ce l'au ridicat însă și mai mult în ochii lumii celei iubitoare de adevăr! Căci pe cine Ungurii înjură, să știi, fără să mai cercetezi, că e un om ce apără o causă dreaptă, cinstită!

Toate foile românești, și dela noi și din Țără, l'au slăvit pe baronul Vasilco când a tras Ungurilor chiar în Pesta fumul pe sub nas, ear' acum din prilegiul distincției ce i-a făcut viitorul Împărat, de nou să ocupă de dênsul și cu dênsul în legătură, de sprințul ce dă luptei naționale.

„Lăudați“...

Prin foile ungurești am cetit zilele acestea un articol, în care un bărbat oare-care a lor să tângua asupra faptului, că afurisita de «Ligă» valahă nu se astemperă, ci acum a pornit să împrăștie ocări asupra Ungurilor prin terile culte ale Europei, prin rostul unor bărbăți culți străini informați și dobândiți să tie conferențe asupra Românilor. Si să înșire un pomelnic întreg de conferențe ținute sau de scrieri esite contra Ungurilor, care toate îi ustură rău.

Să poate să fie ceva «de vină» și Liga în mișcarea astă, dar' domnii maghiari ar face mai bine de ar reconuște, că acei bărbăți, cei mai mulți, să ridică din indemnă propriu și din convingere tare, contra purtării Maghiarilor, și nu «puși la cale», pentru că într'adever lăsă dus vestea de ce fac cu noi.

Și multe încă își vor auzi, până le va veni mintea în cap. Ca mai nou „La libre parole“, foaie parisiană mult cunoscută, publicată la 30 Maiu o scrisoare foarte aspru osânditoare a «guvernului jidano-maghiar din Ungaria», cum îi zice, și cei ce cetesc numitul ziar, numai cu bune gânduri despre Unguri nu vor rămâne după astfel de publicații.

Odată apoi, să vor răzbuna toate!

Mișcarea națională.

Siluirea cea peste măsură ce guvernele ungurești o fac popoarelor nemaghiare pentru că se maghiarizeze, își are pară și parte sa bună: pe multe locuri trezește chiar cu atât mai vîrstos poporul la naționalitate, cu cât i-se face mai multă silă.

In orașul Szarvas, de pildă, maghiarizarea Slovacilor înaintase așa de mult, că în cele două biserici slovacești se vîrse pe furiș și ca nebăgătă în samă, limba ungurească, întâi puțin, apoi mai mult, așa că Ungurii se tîneau aci ca după o învingere, stăpâni, cuceritori ai Slovacilor. Dar' increderea lor tot mai mare și îmbulzirea lor întru alungarea și a rămăștelor limbii slovace, a trezit pe Slovaci, și ei într'o adunare bisericească mai proaspătă, au hotărît ca în viitor să nu mai suferă în bisericile lor altă vorbă în slujba de zeească, decât vorbă slovacească!

Hotărîrea a fost adusă în urma unei lupte voinicești, căci «capurile plecate», oamenii mici de suflet cari decât să se trudească un pic pentru drepturile lor, mai bine slabesc din ele tot câte ceva până le perd toate, să înmulțise, și trezitorilor duchului național nu le-a fost ușor a deschide ochii obștei asupra batjocurei în care au căzut!

Acum foile din Pesta sunt cărănită pentru acest lucru și aruncă foc asupra «agitatorilor» (ațătorilor) naționali slovac, cari nu se astemperă nici ei, ca și cei români, ci umblă mereu să împedescă maghiarizarea și să ridice poporul contra ei.

Incă pe la începutul primăverii, scrie de pildă Bud. Hirl. vorbind despre lucrul acesta, — s'a descoperit în Szarvas, spre ma-

rea mirare a ungurimii, că sub forme de broșurele mici poporale slovacești, pâslavii (adecă naționaliștii slavi) din Nordul-Ungariei, ațători în contra slujbei bisericești în limba maghiară. De atunci poporul slovac din Szarvas începe a cere în singurăcice întruniri, ca în biserică să fie folosită numai limba slovacă. Mișcarea s'a pornit cu sgomot, ear' visitele agitatorilor din Nordul-Ungariei făceau să crească neîncet tabera pâslavilor.

Si mișcarea s'a întărit într'atâtă, că la o intrunire bisericească ce s'a finit de curând, partidul slovac a dobândit majoritatea (a ajuns el mai mare) și a demonstrat pe față în contra cuvențului maghiar! Când să ceta în adunarea presbiterului (sinodul parochial) hotărîrea scrisă în limba maghiară, parochienii își dădeau silință a-l doborî prin strigăt: „Len po slovensky!“ (numai pe slovacește!), căutând a împedeca în toate chipurile cetărea hotărîrii, și în ciuda luptei la extrem a preținilor maghiarimi, s'a hotărît, că în amendenă bisericele slujba dumnezească să se țină în limba slovacă!

•Până azi slujba dumnezească să făcea așa, că în cele două biserici pe rând se ținea slujba dumnezească ungurești. Treaba, spune foaia maghiară, va veni înaintea sinodului în Comlod-slovac (Tot-Komlod), căci prietenii limbii maghiare au dat recurs!

Ce se va ajunge nu știm, dar' atâtă știm și vedem, că după începutul săcăt, ori-cât ar hotărîr poate sinodul din Comlod, reașezarea limbii ungurești în scaunul de domnie, pornirea poporului contra ei și a celor ce o vîrsc cu puterea pretutindenea, nu va scădea, ci va crește chiar, și poate nu va fi depărtat timpul când o va alunga de nou cu rușine și mai mare din locașurile sale sfinte!

*
În același timp din Bucovina vin știri, că limba română își recucerește tot mai mult din locul care i-să cuvine și pe care din usurință ori nepăsarea conducețorilor poporului, il perduse prin vremuri. Așa nu demult s'a dat poruncă de introducere a limbii române în gimnaziile germane și slave din Bucovina, având a să înveță ca studiu obligat de toți.

Acum scrie «Patria» că pe la tribunale, unde mergeau și mai merg încă toate pe nemție, ca la noi pe ungurie, limba română începe să fie tot mai respectată, să fie ascultați oamenii în românește etc., și acum să cere, și să va si dobândi, ca și cătăjile să fie pentru Români făcute românește și protocoalele să fie luate cu Români românește, etc. căci legea dă acest drept, dar' popor din neștiință și cărturarii din slăbiciune, nu s'au folosit de el. Îi vor cere și li-să va da.

Toți și peste tot locul să trezesc și să ridică la luptă națională, numai noi Români ardeleni, în prea multe locuri, să ne plecăm tot mai tare?

Desteaptă-te Române!

Examenele
dela școalele române gr.-or. din tractul
Orăștiei.
(Urmare și fine).

In unele comune nu sunt edificii scolare corespunzătoare, și aceasta, așa se spune, din cauza „sărăciei“ poporului nostru. Nu-i vorbă, e adevărat că suntem săraci, dar' nu ne mai putem de aici înainte apără cu aceasta, când e vorba de înaintarea poporului, pentru că avem foarte multe dovezi, că chiar și în comune mici și sărace, dacă poporul a vîzut că școala pentru el nu e numai o simplă »sarcină«, ci un isvor dător de lumină și bunăstare, cu dragă înimă a jertfit spre a avea edificiu corespunzător și învățător consitit de chemarea sa.

O pildă despre aceasta: Comuna Pișchinți e o comună mică de tot, locuitorii ei sunt oameni muncitori, cu chin cu vai susțineau ei o casă închiriată pentru școala și pe căte un învățător, nu »ales« ci »tocmit«; dar' umbând ei într'o parte și alta și vîzând folosul cel mare ce-l dau școalele noastre unde învățători »aleși«, au ridicat și ei salarul la 300 fl., și-a publicat concurs. In lipsa însă a unui cuartier precum și a unei școale co-

răspunzătoare nu a concurat nimenea! Văzând poporul că nu e destul numai cu »plata«, a hotărât a ridica un edificiu școlar corespunzător, nădejdind, că atunci vor avea și ei învățător demn de chemarea sa. Și e sigur că dorința poporului nostru din Pîschiști făcând aceasta, — se va împlini!

Un mijloc foarte ușor spre a ajunge a insuflă pe poporul nostru pentru școală e d. e. că absolvenții nostri anuali ai pedagogiei, să nu caute a ajunge deja în primul an în comune bune, cu școli mărețe și salar bun, ci dinși să fie denumit chiar în comunele lipsite, unde ori-și-ce încercare de a se ridica salarul, sau de a se edifica școală a fost de prisos. Eată pentru ce: Fiecare absolvent al pedagogiei spre a putea face examenul de calificătună și astfel spre a putea fi ales definitiv, trebuie să aibă un an de praxă.

Dacă pentru acest an ei vor fi denumiți în comune de până celor amintite, ei singuri vor fi siliți, ca cunoștințele pedagogice teoretice câștigate în seminar singuri să și-le pună în practică. Astfel ei își vor căștiga o mai bună practică și destoinicie educativă, ca atunci când din primul an vor fi denumiți la școale, unde anii de-arindul au funcționat învățători buni. E drept, un astfel de învățător va trebui să se lupte cu multe neajunsuri în o astfel de comună, dar după 8 luni va simți o măngăiere suferătoare plăcută, văzând că »ogorul înțelenit« aflat la venirea sa aicia, a adus frumoase roade. Poporul va observa în un decurs de un an sau doi, că e mare deosebire între învățăturile copiilor sei câștigate dela cel »tocmit« și dătător de »aldamaș«, și între cel pregătit anume pentru dăscălie. Văzând aceasta se va insufla pentru școală și atunci cu dragă înimă jertfă pentru ea. Exemple despre aceasta avem destule.

E deja timpul, ca să deprimem poporul nostru la jertfe de bunăvoie pentru așezările sale culturale, căci numai atunci existența școalelor noastre va fi asigurată și în viitor.

Ori-și-ce mijloc care ne-ar duce la acest scop, să-l punem în lucrare.

Tot ca observări speciale, sau doar mai drept zis, ca o suvenire neplăcută, ca un incident urât, amintesc următoarele:

Inv. I. Vlad din Gelmar, care altfel după propriile puteri a desvoltat o activitate mulțumitoare, — a dovedit, durere, și un zel prea mare, în — maghiarișare! Anume d-sa cine știe de ce socotințe înpins, a maghiarișat numele elevilor, fară nici o îngăduință »mai înaltă« și fără »timbru«!. În scrierile de probă caligrafice ungurești, s'a văzut cum a pus pe un băiat, ca în loc de Iosiv Albu să se scrie — „Fehér József!..“.

Ei, dle Vlad, dascăli maghiariștori s-au ivit în timpul din urmă ca bureții după ploaie, lasă d-ta această meserie acelora, și ca dacă român fi în viitor înainte de toate — Român.

Multe ar mai fi de zis, și de bine și de rău, dar spațiul îngust ce ni-s-a dat în mica noastră foaie locală, nu-mi iartă să mă întind prea-prea, ci să mai las și altora din alte părți cuvântul. Să și-l zică!

Observ în stîrșit, că dl protopop V. Domșa a condus toate examenele cu tact, dând la sfîrșitul tuturor frumoase povetă elevilor și poporului de față.

D. Aldea.

Bătăie națională.

— Din Austria —

In Austria încordările între popoare, împing parțial tot mai mult spre o deslegare crudă a lucrurilor.

Nemții nu vreau să audă de o îndreptățire a tuturor, și pentru purtarea lor încăpăținăță, au trebuit să închidă săptămâna trecută dieta din Viena, după abia vre-o 10 zile în care a stat deschisă și n'a isprăvit nimic.

Acum vine stire despre o turbată luptă la Brün, între Cehi și Nemți. În 14 Iunie Cehii din Moravia, pregătișteră la Brün mari sărbări iubilare în onoarea poetului ceh Palacky. Spre a da mai mult o înfățișare națională sărbărilor, au chemat și pe primarul ceh al orașului Praga. Primarul a venit.

Cehii l-au primit la gară cu mare alau, cu steaguri, vorbiri și muzică! Pe Nemți l-au crutat și-a înfuriat. S'a pus deci de-a lungul drumului, și când Podlipni intră în oraș, au aruncat asupra lui cu ouă clocite și cu tot felul de murdării, și au făcut o muzică și un sgomot asurzitor, încât muzicile cele nu se mai auziau de loc!

E leste de închipuit ce bătăie să-i încerce să le venea, să loveau în capete! Poliția abia i-a putut despărții. Au fost arestați ca la 150. Spitalele sunt pline de răniți! Pe mai multe străzi nu se află o singură fereastră întreagă: Cehii au spart ferestrele Nemților ear' acestia pe ale Cehilor. E o ferbere grozavă în tot orașul.

Răsboiul Intre Spania și Statele-Unite

Tot știri rele pentru sărmăni Spanioli. În săptămâna trecută bătaia dela Santjago s'a sfîrșit cu punerea steagului american cu steauă în virf, pe zidurile unor forturi (întărituri) spaniole.

In 15 Iunie, într'o nouă luptă, Americanii au pus pe fugă pe 400 de Spanioli, omorind pe 40 dintre ei.

Tot atunci generalul Sampson, cu ajutorul răscaților de pe insulă, a cuprins și a ocupat orașul Averaderos.

Americanii săilesc să treacă trupe pe uscat, căpăt atunci ori nimicesc întreagă flota spaniolă ori o prind de vie!

In America adună 100.000 de voluntari, pe cari în toamnă îi vor porni contra Cubei.

NOUTĂȚI

Hotare sdorbite de grindină! Joi, în 16 Iunie n. după ameazi pe la orele 5, o furtună grozavă, deși de scurtă durată, dusă de vînturi puternice dela Apus spre Răsărit, a sdorbit cumplit în drumul seu hotarele dispuse Miază-zii dela Orăștie, descărcaând asupra lor un potop de grindină de mărimea nucilor. Hotarele comunelor Batiz, Sântamaria-de-peatră, Măgura, Dencul-mare și mic, apoi a Beriului și Căstăului, cum ne spun azi oamenii din aceste sate, au fost puștiite de tot! Grânele mari și frumoase, au fost asternute toate la pământ, apoi apa le-a spălat și noroit, căt nici nu să mai cunoaste că au fost holde vii, nădejdea bietului popor! Am văzut azi femei din aceste sate plângând de desnădejde, căci au rămas oamenii earăsi săraci. La case în Beriul, grindina a zdorbit și ferestrele, toate!

De prin celelalte sate încă n'avem știri. Orăștie a fost atinsă numai de aripa stângă a potopului de grindină, căzând aci numai grindină măruntă ce n'a făcut stricăciuni.

„Ardeleana“. Noua zidire a înfioritorului institut de credit din Orăștie „Ardeleana“, a înaintat deja frumos; fundamentele mai bine ca pe jumătatea locului ce se edifică, sunt scoase la suprafață. Edificiul întreg va fi foarte frumos. In planul întâi, prezentat acționarilor la adunarea generală din Februarie, s'a făcut unele schimbări, sau mai drept zis îmbunătățiri, fără însă ca prin ele programa generală să sufere. Prin schimbările făcute, zidirea a dobândit mult și în privința solidității (trăinicie) și în a podaabei din afară, dar și în a rentabilității.

Anume: galeriile și treptele plănuite la început cu construcție de lemn și deschise, se fac cu construcție de fier și închise; înălțimea întreagă a edificiului a crescut cu aproape doi metri; în front e, la mijloc, un risalit pe a treia parte a zidirii, esind cu 32 cm. în stradă peste zidul principal; la mijlocul risalitului un balcon la etajul; în vîrful risalitului, un zid atic (creștere de zid dela coperică în sus) pe care la mijloc va sta simbolul edificiului: o coșință frumoasă prință ca întrată de jumătate în ovalul de zid anume ridicat pe atic; ferestrele din jos (parterre) menite de galantare pentru prăvălii sau cafenea, vor fi până jos, căt ușile, de sticlă; aripa dreaptă ce era în plan mai scurtă, să zideze căt și stângă, dând localuri nouă de magazine pentru prăvălii, și astfel măring rentabilitatea, — dar peste tot, întreagă zidirea, mai ales frontal, va fi mult mai pomposă decum fusese întâi planuită.

Dărâmarea vechiului institut s'a început în 27 Aprilie, în 25 Maiu s'a pus peatru fundamentală la noul, și fiind timpul priincios, pe lângă toate greutățile întâmpinate la spargerea vechilor fundamente, unde s'a dat de ziduri teribil de tari, zidite, știe D-zeu când, din peatră cu var nestins respective stîns acolo în zidire, cu toată greutatea proptirii zidiilor vecine, — lucrarea a înaintat bine, pînă în cele sunt aproape gata. Chiar și în zidurile pivnițelor s'a pus numai material nou, de prima calitate, cărămidă bine arsă.

Cu întreprinzătorul, dl Szalai, sunt foarte mulțumiți, dând d-sa dovezi de multă pricepere în împregiurări de zidire gingește ori chiar primejdiașe.

Cinste dela Tătucu... Tătucu tuturor Slavilor, Tarul Rusiei, e foarte iubit de-a face »daruri« popoarelor mai mici de viță slavă, fraților mai săraci... Ear' »darurile« ce el le face, fac recorii popoarelor vecine, când aud de ele, căci el trimite filor sei cinste, de regulă — »arme«! Nu-i demult de când a trimis Muntenegrenilor 50.000 de puști, și

milioane de patroane Lumea era aplicată a crede că va fi trimis ceva arme vechi, scoase din uriașa sa armată. Dar' nici idee! Vorbind zilele astea despre acele arme, unele ziare din Bulgaria spun că cele 50.000 puști, pe care Imperatul Rusiei le-a dăruit Muntenegrului, nu numai că nu sunt ceva vechituri, dar sunt un nou sistem, care este mai presus de toate sistemele (soiurile) de arme cunoscute până acum!

Încă o fală ungurească, dată de gol că-i — Moșli... Munkácsy e un pictor vestit, și ștui că ar fi Ungur. Ungurii să fălesc cu el, ca cu lucru mare. Dar' au mnealor nenocirea ca toți bărbații lor mai de dai Doamne, când să lăudă ei mai tare cu dênsii, să dovedesc că-i ori-že altă, numai Unguri nu! Așa și Munkácsy, renomul pictor, care de doi ani a nebunit, fiind închis într'un sanatoriul în Franța. Ziarele din Paris scriu, că în protoalele oficiale din Paris, Munkácsy figurează sub numele lui cel adeverat: Michael Leo Lieb, adeca Jidov de bastină! Aceasta e numele lui de familie ear' cel de «Munkácsy» și-l'a luat numai ca să poată fi mai fără greutăță plătit și lăudat de Unguri, popor ce din al seu sănge puțini oameni de ceva preț arăta, ci tot renegăti.

Examene de maturitate. La gimnasiile din patrie examenele de maturitate s'au început săptămâna trecută. Vom da, pe căt vom putea afila, sămă despre tinerii români trecuți la aceste examene de trunte, frica studenților, și bucuria lor dacă le-au putut trece! Gimnasiul de stat din Sibiu a fost între cele dintâi în Ungaria și Ardeal care și-a trecut tinerii prin acest foc, în zilele de 6—8 Iunie n. Precum afilă, au fost admisi la examenul verbal de maturitate acolo 15 Români. Dintre aceșia, au fost declarati de maturi: Octavian Albini, George Bărbat, Aurel Bratu, Augustin Calianu, George Cosma, Petru Dămian, Iuliu Fogaraș, Ioan Ilie, Petru Nemet și Ioan Oțoiu. 4 Români au fost respinși pe 2 luni și 1 pe un an.

Locotenent Dr. Domnul Vespasian G. Tarangul. locotenent activ în regimentul 68 de infanterie, a fost în 14 Iunie promovat la gradul de Doctor în drepturi (la univ. din Cernăuți). Ca promotor a fungat dl prof. Hiller. Notăm cu această ocazie că acesta e al doilea cas la universitatea noastră, ca un oficer activ să fie promovat la gradul de doctor. Primul cas a fost dl Dr. Demetriu Procopovici, nepotul dlui Dr. Tarangul promovat în 1891 — scrie Patria.

„Corporațiunea industrială din Orăștie“ își va ține adunarea generală în 19 Iunie st. n. a. c., la 2 ore p. m. în sala hotelului Széchenyi.

„Pelagra“. O boala fioroasă e aceasta. Vine din hrânierea cu bucate stricate, mai ales cu mălaiu făcut din cucuruz stricat. In Italia să ișeate mai des. Estan însă, durere, ea s'a arătat și în țară la noi, în comitatele Cojocnei, Șimleului, acum și într'a Sibiului! Bolnavilor le creapă pelița la mâni și picioare, le e grea și au dureri grozave de cap, din cari pot și nebuni. La început să vindecă mai ușor, dar lăsând-o să îmbătrânească, apoi greu de tot.

Învățăți poporul să se ferească a mânca mălaiu făcut din făină stricată sau din cucuruz stricat și după stricăciune măcinat!

Comande de arme. Sunt îngrozitoare sforțările ce statele europene toate, mari ori mici, le fac cu înarmările. Nu să mai sfîrșesc. In ziarele mai noi din București cetim, că guvernul român a comandat nu demult 20.000 de puști »Manlicher« la fabrica din Steyer. Fabrica tocmai lucrează la ele, dar' nici nu le-a gătit pe acele, și ia și venit comandanța dela guvernul român, să mai facă peste ele, alte 15.000!

Examenele dela școala civilă de fete a Asociației Junii în Sibiu, se țin: Mercuri în 22 Iunie n. Examens privat cu elevile din cursul complementar; Joi în 23 Iunie, Vineri în 24 Iunie n. și Sâmbătă în 25 Iunie examenele cu elevile școalei civile de fetițe.

Cărute fără cai! S'a aflat și chipul, cum să te poți lipsi de cai și totuși să mergi cu trăsura. O mașinărie cu putere electrică mînă căruță. De mai mulți ani astfel de căruțe să pot vedea prin orașele mari ale Europei, ca Viena, Paris, etc. Acum cetim în foile din București următoarele:

In curînd, peste vre-o două luni, vom vedea umblând pe străzile Capitalei trăsuri cu motoare (mișcătoare) electrice.

Compania generală »Petits Voitures« de astfel de căruțe, va înlocui automobilele de până acum, cu trăsuri electromobile și va pune în curînd în circulație 100 de trăsuri în Paris și alte câteva sute de trăsuri în celelalte capitale din Europa, între cari și în București.

O astfel de căruță dusă cu electricitate, va costa 5000 de lei și va putea face 14 kilometri drum pe oră.

Daruri evlavioase. In anul 1894 s'a dăruit din partea d-lui Ioan Iosif, primar în Vinerea și președintele comunei Vinerea, o candelă de argint în preț de 50 fl., în 1895 o altă candelă tot de argint în preț de 24 fl., în 1896 un prapor la biserică cu 9 fl., în 1897 8 icoane în preț de 7 fl. 60 cr., în 1898 a dat 10 fl., spre scopul de a se cumpăra lumini pe ei, cari în biserică vînzându-se mai scumpe, cu timpul să se poată face un fond oare-care pentru sf. biserică; tot în 1898 un fesnic de argint în preț de 8 fl. Primească binefacătorul st. biserică și pe această cale cele mai ferbiți mulțumite, ear' bunul D-zeu să-i lungească firul vietii, pentru a mai putea contribui cu astfel de fapte nobile pentru sf. biserică.

Ultime știri

Imperatul Germaniei în România! In București să dă ca lucru statorit, că Wilhelm, Imperatul Germaniei va cerceta România în toamnă sau la plecare sau la întoarcere sau dela Ierusalim. Va fi primit la Sinaia cu mare alau.

Revoluție în Turcia! Din Yemen vin știri grele: Atât autoritățile cât și populația sunt în stare de revoluție, din principia numirii nouului guvernator civil.

Sau trimis 700 de soldați.

Între Albani și Muntenegreni s'au întemplat încideri cu arme. Albani耳 au pîrjolit de tot 2 sate muntenegrene. A trebuit să întrevie Poarta contra Albanilor ca să-i liniștească!

Programul

examenelor de vară dela școala capit. gr.-or. română din Orăștie în anul școlar 1897/8.

Sâmbătă în 25 Iunie n.:

Dela 8—10 ore a. m. clasa începătorilor băieți și băieți, inv. de clasă Maria Racolța.

• 10—12 • • clasa a II-a de băieți și băieți, inv. de clasă Dumitru Mosora.

• 2—4 ore p. m. clasa a III-a de băieți și băieți, inv. de clasă Ioan Branga.

Când trimisul militar al Greciei a spus locuitorilor hotărarea puterilor, aceştia au început să se viole și să blasemeze cu icoanele în mâna pe aceia, în care Grecia își încrezăște soarta.

După aceea s-au dus și și-au luat tot avutul din case, au desgropat osemintele morților din cimitire, și au dat foc satului întreg! Aceeași lucru au făcut și cu biserică, după ce au luat mai întâi icoanele și clopotul, și au trecut pe pămînt grecesc.

Guvernul grec a împărțit pe acești locuitori în satul Malacasi și la Calambuca, până va hotărî unde să se fondeze satul Noua Cuțuișani.

Trimisul francez în fața acestei scene a fost foarte adânc mișcat. Ear' trimisii turci au fost nevoiți să întoarcă privirea dela scena aceasta, nu din pricina durerii, ci de rușine, vîzând că în fața străinilor niște tărani simpli, voiau mai bine să-și arză casele decât să rămână earăși sub domnia lor barbară.

FEL DE FEL

Dela examene: Un învățător care a fost de față la examenul de vară al unui coleg al său, întrebă pe un băiat tare-tare »ocos«. Spune-mi, băiețe, până la cât știi tu numără?

Eu știu, răspunde elevul, numără până la 50, dar' nu știu tu, știi ori ba.

*

— Vino Mario, zice învățătorul cără o elevă — la mine, nu-ți fie frică, tu știi că mie mi-s dragi copii.

— Mă rog, răspunde rușinoasa de Marie, eu nu-s copil, eu sună fată.

*

— Spune-mi, Valer, dacă tatăl-tău te trimite în boltă spre a-i aduce trei pachete de tabac, unul cu 7 cr., căci cruceri trebuie să îți dea el?

Valer iute: Mă rog, noi cumpărăm pe conto.

*

— Spune-mi o plantă, Moisesc? — Castravete. — Mai una? — Încă un castravete, dar — murat, mă rog d-le învățător.

Măcelul dela Dol.

Eată istoria groaznicei împușcări a Românilor din Dol, după cum un martor ce a fost la fața locului, o descrie în »Tel. Român«. Scoatem părțile de căpetenie:

Poporul din Dol, românesc de naționalitate, în Aprilie a mărginit locul de pășunat din hotarul comunei sale. Pe locul de pășune, doi proprietari unguri au un pămînt, cu niște rămășițe de trifoiu, sămănat cu ani înainte. Proprietatii au făgăduit, că pe ziua de sf. George, când se vor mîna la pășune vitele, vor cozi trifoiul. A sosit ziua de sf. George, ba au sosit și sf. Rusalii, și ei nici la repetițele rugări ale poporului, n'au cosit trifoiul, și deci n'au îngăduit pășunea vitelor pe locul lor. In ziua a treia de Rusalii poporul a mînat apoi vitele la pășune, necruțând nici trifoiul Ungurilor. Bereczki Károly cu pușca în mâna voia să împedece pășunarea vitelor pe locul seu, dar' fără rezultat. A cerut apoi Mercuri dela pretură să trimiță la fața locului gendarmerie, pe cîvînt că primăria comunală și notarul cercual au lipsă de ajutorul ei, pentru a putea zălogi pe oameni. In lipsa protopretorului, un solgăbiru de curînd numit, a trimis doi gendarmi la Dol. Sosîți la Dol și călăuziți de cei doi proprietari, au adunat toate vitele cornute să le mîne în sat. Ajungînd în dreptul casei lui Bereczki, acesta voia să bage vitele în curtea sa. Poporul adunat într'aceea la fața locului, rugă pe gendarmi să nu strîmtoarească vitele în curte, căci se pot schilăvi, ci să însemne numele fiecăruia proprietar și ei vor plăti ori-ce pedeapsă li-să dictă. Cei doi Bereczky însă cu bătele imblătiau vitele să le bage în curte. Primarul comunal sosit la fața locului rugă pe gendarmi să lase vitele în pace, căci el va lăsă asupra sa toată răspunderea! Într'aceea au mai sosit cățiva oameni dela lucrul cîmpului, dela sapă, cu uneltele în mâna. Gendarpii au dat poruncă să pună jos sapele. Oamenii au aruncat sapele în sănătate. De față erau, afară de primăria comunală, numai vre-o 20—30 de oameni, cu

mânile goale, și nu în poziție de »atac«, ci cu pălăriile a mână, rugându-se de gendarmi să le numere vitele și să le lase la pășune. Unul dintre oameni (crăsnicul) ceră să lase vitele, căci ei răspund cu averile lor pentru pagubă! In momentul acesta Bereczki Károly nepuțind băga vitele în curtea sa strigă: Tütet! nem birunk! (Foc! că nu răsbim!) și gendarpii la comanda lui au dat foc. Crăsnicul a fost pușcat drept în cap. Teasta-i sfîrmătată bucăți și creierii i-au sburat departe lăsând trupul fără viață să se prăbușască la pămînt. Un alt glonț a trecut prin pieptul unui jurat, omorîndu-l îndată. Oamenii au luat-o care incotro la fugă să-și mantue viața. Unii se ascundeau prin grădini. Gendarpii îi luan la fiind și pușcă după ei, peste vite. Primarul comunal când voia să se refugieză a fost pușcat de două gloanțe prin pulpă și genunchi și doborât la pămînt. Un epitrop al bisericii a fost pușcat în grumaz. Un glonț a trecut prin șelele unei femei și i-a ieșit prin stomac! Un băiat a fost nimerit în picior! Auzind pușcăturile oamenii au tras clopoțele într'o dungă. S'a adunat atunci poporul, dar' îngrozit, nu s'a apropiat de gendarmi. Preotul care se afla la câmp la auzul sunetului, de clopot grăbind cără locul sinistrului a fost amenințat cu moarte din partea gendarmilor, de se va apropia de ei!

Ear' din foi din Pesta aflăm, că proprietarul ungur, după mișelia săvîrșită, și-a trecut toată avereia pe fiul seu, și s'a mutat cu toată familia și rudele din acea comună, de teamă că o se-l ajungă răsbunarea celor întristați și nenorociți prin mizerabilitatea lui!

In 9 Iunie a eșit la fața locului comisie judecătorească și de medici cari au ascultat pe preotul și mulțime de oameni, ear' medicii au secționat (tăiat) pe cei morți și i-au fotografat în felurite stări. Pe cei răniți i-au dus în spital la Cluj.

Până și comisiile s-au depărtat cu părere, că poporul s'a purtat liniștit și n'a fost nevoie de tras cu gloanțe în el!

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barăiu.

Szám 320—1898

(346) 1—1

kir. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. és 120. §-a értelmében ezennel közösségi teszi, hogy a szászvárosi kir. járási-biróságnak 10282/1897, 495. és 496. és 1367. 1898 polg. és 1898. V. I. 32 számú végzése folytán Dr. Muntean Aurel, Dr. Schul Győző, Dr. Böck Arnold és Dr. Antoni Ede, szászvárosi ügyvédek által képviselt Borozán Sofia szászvárosi, Fischer & Klein és Zdekauer Moricz Prágai és Levit D. Leopold & Sohn Pilsini czégek és lakosok mint alap és felülvoglaltatók javára Boér Péter és neje Charlotte szászvárosi lakosok ellen 863 f. 300 és 300 ft, 600 f. és 240 ft tőke, ennek 1897. évi 1/VIII, 18 és 30/XI, 5 és 12/XI és 31/XII járó 6% kamatai, 1/8% váltódij, — eddig összesen 41 ft 56 kr. 31 ft 33 kr. és 33 ft 23 kr. 57 ft 41 kr. 44 ft. 81 kr. és árverés kitüzséi 2 ft 90 kr. költség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bírólag le és felülfogalt és 548 fratra becsült butorok, szerszámok, szénák, teherszállító, kocsik és lovakkól álló ingóságok, nyilvános árverés után eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járási-biróságnak 3601/1898 polg. sz. kiküldést remelő végzése folytán a helyszínén Szászvárosban adósok lakásán leendő eszközösére 1898. évi junius hó 24-ik napján délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékózók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében csakis készpénz mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. LX. t.-cz. 108. §-ban melállapotit feltelelek szerint lăszen kifizetendő.

Kelt Szászvároson, 1898. évi junius hó 4-ik napján.

Rácz Árpád,
kir. bir. végrehajtó.

„MINERVA“ institut tipografic în Orăștie.

„GASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACTII

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condiții:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 luni cu 5 1/2%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporații culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permitînd starea cassei, depunerile se replatesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin societate.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori-și-cui gratuit Depunerii, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă cu reîntoarcerea ei.

(291) 11—

DIRECȚIUNEA

„Gassei de păstrare în Mercurea“
SOCIETATE PE ACTII

Baie de aburi, basen și vane în Orăștie.

= Strada Ferăriei 8. =

Proprietatea d-lui S. Birthler.

Încălzire centrală! Cea mai mare eleganță și comoditate!

Cea mai mare curătenie! Arangamente pentru toate trebuințele!

Prețuri ieftine!

În baie se întrebuințează numai apă de riu strucrată!

Toate conductele (aparatele), pentru a fi asigurate contra ruginei, sunt făcute din aramă roșie! Fiecare vană e provizată și cu un douche!

PREȚURILE BĂILOR:

Abonament pentru 12 băi de abur . 5 fl. || 0 baie singuratică de abur . . 50 or.
Abonament pentru 12 băi de vană . 4 fl. || 0 baie singuratică de vană . . 40 or.

Ordinea de scăldat, în baia de aburi:

LUNI:	VINERI: după prânz pentru dame.
MARTI:	după prânz pentru dame.
MERCURI:	" " Domni.
JOI:	DUMINECĂ a. m.

Baia de vane stă la dispoziție atât pentru domni cât și pentru dame, tot numai în aceleasi zile și în același timp, în care baia de aburi (după cum se arată mai sus).

Bilete și cărți de abonament se pot căpăta în insuși localul băii (Strada Ferăriei 8.), în prăvilia domnului F. F. Widmann și în cofetăria dlui J. Eisenburger.

Onoratul public este respectuos rugat prin aceasta, a onora baia mea prin întrebuințare numeroasă.

Cu toată stima:

S. BIRTHLER.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍ, SOCIETATE PE ACTII IN ORĘSTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(293) 14—

Institutul face următoarele operații, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5 1/2, ear' dela corporații culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde marfuri și produse;
- 5) arrendeaza și exarrendeaza realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijloacește operații, specificate sub 3. 4. 5.

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în bioului institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, 1898.

Direcțiunea.